

heel andere dan die van de in omvang geringe aristocratie: 'De welgestelde burgerman komt zelden in een vreemd "théâtre", al kent hij ook de taal, zijne leus is steeds: "Holland boven al!"... Hij gaat liever éénmaal de aperij der Hollanders zien, dan Franschen of Italianen bewonderen; daarom aboneert hij zich echter niet bij hen, 't zij verre, hij laat het voorregt, om altijd over eene vaste plaats te beschikken, over aan de "Jannen" en "Pieten", die men hier zoo in de looppaden als op de voorste banken in massa aantreft, en deze geven hier den toon'²⁵). Deze Jannen, Pieten en Huipen vormen 'dat goede, eenvoudige publiek van dien tijd'²⁶), dat lachte en huilde om de sentimentele draken, en 'hoe moorddadiger het stuk is, hoe schooner hij het vindt, en de akteur die het meeste schreeuwt en met zijne armen rameit, of de aktrice die het akeligste gilt, zijn in zijn ogen "bollebozen". "Kunst" is iets waarvan hij geen beleuter heeft, en dit is wel zeer gelukkig ...'²⁷). Immers, het toneel, dat de Haagse groep van Hoedt en Bingley op de planken bracht, werd door veel critici nauwelijks nog de naam 'toneelkunst' waardig geacht. Als we Klikspaan over dit gezelschap horen, was het peil inderdaad bedroevend²⁸): '... Wilt gij weten, hoe het Hollandsch niet behoort te worden gesproken, zoo ga en zet u neder in den Amsterdamschen, in den 'sGravenhaagschen schouwburg, luister en ijs! ... een broddelbek, waarin de lettergrepen onverstaanbaar in elkander vloeijen, als woorden op vochtig papier, eene punch-, eene jeneverstem ... Aan de platte uitspraak, aan de weinig zorgvuldige en gekuischte opvoeding, welke de tooneelspeeler blijkt ten deel te zijn gevallen, hechten zich natuurlijk de linksche bewegingen, de burgermanspligtplegingen, ... in één woord, de mislukte fatsoenlijkheid ... Met wie blijven wij geschoren? (na de dood van de acteur Stoopendaal). Met middelmatigheden, gelijk Hoedt, Ruffa en den opgeblazen Bingley, le petit fils du grand homme, den ploert der ploerten, wien op het voorhoofd te lezen staat: - ik ben nu eigenlijk de directeur, hoe vindt je me? - even als zijn mede-ondernemer, een man van sleur en overlevering, op zeer weinige uitzonderingen na volstrekt verwerpelijk'. Over de actrices zei Klikspaan onder andere: 'Jufvrouw Sablairolles, een kort potjerol en dik schuddegatje'... 'Jufvrouw Vink is het type eener dienstmeid, en het verhevene harer kunst bepaalt zich met onbeschaamde oogen de heeren in den bak toe te lonken' ... 'Zietdaar het Gezelschap der Zuid-Hollandsche Tooneelisten onder directie van de Heeren Hoedt en Bingley'.

Met de komst van Anton Peters in 1846 verbeterde het Holland-